

Іванов М. С.,
аспірант кафедри правосуддя
юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Науковий керівник:
Кучинська О. П., доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри правосуддя юридичного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

УДК 342.565.2(477):343.13

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ ЯК ЕЛЕМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Конституційний Суд України посідає особливе місце в системі судоустрою та національному механізмі забезпечення прав осіб, в тому числі учасників кримінального провадження, а тому завжди був і залишається предметом живих наукових дискусій серед науковців і практиків, що й обумовлює актуальність цього наукового дослідження.

Метою статті є аналіз місця та ролі Конституційного Суду України у національному механізмі забезпечення прав учасників кримінального провадження.

У статті визначено співвідношення понять «конституційна юрисдикція» та «конституційна юстиція» та обґрунтовано, що конституційна юстиція є зовнішньою формою конституційної юрисдикції, що покликана забезпечувати незалежність і ефективність конституційної юрисдикції у виконанні нею своїх завдань. Встановлено, що Конституційний Суд України бере участь у забезпеченні прав учасників кримінального провадження як національного механізму забезпечення прав учасників кримінального провадження, роль Конституційного Суду України у забезпеченні прав учасників кримінального провадження є дуже важливою і необхідною для реалізації принципів правової держави в Україні. Також визначено, що Конституційний Суд України як державний орган покликаний стояти на сторожі Конституції України, виступаючи міцним і дієвим гарантом прав людини в країні, що зумовлює необхідність діяльності Конституційного Суду України як національного механізму забезпечення прав учасників кримінального провадження.

У дослідженні проаналізовано наукові підходи щодо завдань, які реалізує Конституційний Суд з метою забезпечення прав людини, в тому числі учасників кримінального провадження. Автором доведено, що завданням Конституційного Суду як органу конституційної юстиції є функціонування конституційної юрисдикції, діяльність якої полягає у здійсненні конституційного контролю, вирішенні правових спорів, що стосуються конституційних правовід-

носин, і здійсненні впливу на правову дійсність у державі у рамках повноважень, що надані конституційній юстиції законом.

Ключові слова: Конституційний Суд України, конституційна юрисдикція, конституційна юстиція, національний механізм забезпечення прав людини, забезпечення прав учасників кримінального провадження.

Учинному законодавстві України, зокрема у Конституції України та Законі України «Про Конституційний Суд України», безпосередньо не закріплена функція Конституційного Суду України (далі – КСУ) щодо забезпечення дотримання прав і свобод людини та громадянина, в тому числі й учасників кримінального провадження. Проте це не означає, що така функція для цього органу конституційної юрисдикції не передбачена взагалі. Так, забезпечення КСУ дотримання прав і свобод людини та громадянина, в тому числі й учасників кримінального провадження, впливає з інших положень вказаного Закону. Зокрема стаття 1 закріплює основні завдання Конституційного Суду України, до яких також належить гарантування верховенства Конституції України на всій території України. Отже, гарантуючи дотримання верховенства Конституції, Конституційний Суд забезпечує реалізацію і тих її положень, що стосуються прав і свобод людини та громадянина. Також повноваження щодо забезпечення прав і свобод осіб впливають зі змісту присяги судді Конституційного Суду України, в якій судді зобов'язуються захищати конституційний лад держави, конституційні права та свободи людини і громадянина. Водночас, реалізуючи функцію щодо забезпечення прав учасників кримінального провадження, КСУ діє як один із елементів національного механізму забезпечення прав учасників кримінального провадження.

Беручи до уваги реформаційні процеси, які відбуваються в Україні, в тому числі й запровадження інституту конституційної скарги, що є безпосереднім проявом функції забезпечення прав учасників кримінального провадження, існує нагальна потреба комплексного

наукового дослідження Конституційного Суду України як елемента національного механізму забезпечення прав учасників кримінального провадження.

Діяльність Конституційної інстанції, зокрема як механізму забезпечення прав учасників кримінального провадження, була предметом дослідження, зокрема, таких науковців, як Д. Сергеев, А. В. Грабильніков, А. О. Селіванов, М. В. Тесленко, Н. В. Вітрук, К. А. Половченко, В. Е. Теліпко та інші.

Метою статті є науковий аналіз місця та ролі КСУ у національному механізмі забезпечення прав учасників кримінального провадження, визначення співвідношення понять «конституційна юрисдикція» та «конституційна юстиція», встановлення основних завдань, які реалізує КСУ з метою забезпечення прав і свобод людини та громадянина, в тому числі учасників кримінального провадження.

Національний механізм забезпечення прав учасників кримінального провадження – це єдина організована динамічна, взаємообумовлена система закріплених джерелами кримінального процесуального права України, юридичних процедур, процесуальних прав та обов'язків уповноважених суб'єктів, діяльність яких направлена на реалізацію прав людини, їх охорону та захист у вітчизняному кримінальному процесі.

Система національного правового механізму забезпечення прав учасників кримінального провадження, на нашу думку, містить такі елементи, як: нормативно-правові джерела, юридичні процедури та уповноважені суб'єкти, діяльність яких спрямована на досягнення конкретного правового режиму.

Варто зауважити, що національний механізм забезпечення прав учасників

кримінального провадження функціонує не лише в межах кримінальної юстиції. Чинне місце в цьому механізмі посідають інструменти, які діють і в інших юрисдикційних процедурах. Так, важливим елементом такого національного механізму, що впливає на рівень захищеності прав учасників кримінального провадження, є Конституційний Суд України як єдиний орган конституційної юрисдикції.

Конституційний Суд України як державний орган покликаний стояти на сторожі Конституції України, виступаючи міцним і дієвим гарантом прав людини в країні. Специфічні лише для конституційної юрисдикції юридичні процедури дозволяють здійснювати як превентивну функцію щодо недопущення застосування неконституційного законодавства, так і забезпечують можливість реалізації правоохоронної чи навіть правозахисної функції у випадках, коли чинне законодавство суперечить загальним положенням Основного Закону або не відповідає конституційній доктрині і міжнародним стандартам прав людини та основоположних свобод.

Порядок організації та діяльності Конституційного Суду України, статус суддів Суду, підстави і порядок звернення до Суду, процедура розгляду ним справ і виконання рішень Суду визначаються Конституцією України та Законом України «Про Конституційний Суд України» від 13 липня 2017 року № 2136-VIII (далі – Закон № 2136-VIII). Організаційно-правові засади внутрішньої діяльності Конституційного Суду України визначаються Регламентом Конституційного Суду України, затвердженим постановою КСУ від 22 лютого 2018 року № 1-пс/2018.¹

Відповідно до статті 1 Закону № 2136-VIII КСУ є органом конституційної юрисдикції, який забезпечує верховенство Конституції України, вирішує питання про відповідність Конституції

України законів України та у передбачених Конституцією України випадках інших актів здійснює офіційне тлумачення Конституції України, а також інші повноваження відповідно до Конституції України. КСУ здійснює свою діяльність на засадах верховенства права, незалежності, колегіальності, гласності, відкритості, повного і всебічного розгляду справ, обґрунтованості та обов'язковості ухвалених ним рішень і висновків. Повноваження КСУ закріплені у ст. 7 Закону № 2136-VIII та розділі XII Конституції України.

В Україні Конституційний Суд є досить «молодим» органом конституційної юрисдикції порівняно з аналогами в інших країнах. Наприклад, у Швейцарській Конфедерації конституційна юрисдикція була започаткована в 1848 році, в Чеській Республіці та Австрійській Республіці конституційна юрисдикція створена в 1920 році.

Отже, слід зазначити, що існування конституційної юрисдикції не є новим для світової юридичної практики (практики конституціоналізму), однак реалізація ідеї конституційної юрисдикції є дуже різною і залежить від національних правових систем країн, де така юрисдикція існує. Особливості конституційних юрисдикцій різних країн втілюються в окремих аспектах діяльності органів конституційної юстиції. Саме тому вважаємо за необхідне визначитися із змістом поняття «конституційна юрисдикція» та «конституційна юстиція».

Аналізуючи зміст поняття «конституційна юрисдикція», доходимо висновку, що існують дуже різні підходи вітчизняних і зарубіжних науковців до визначення цього поняття. Наприклад, М. В. Тесленко зазначає, що відповідно до інтерпретації поняття «конституційна юрисдикція» в конституційному праві має реалізуватися функція правосуддя, яка передбачена для нього Конституцією України, а єдиний орган – Конституцій-

¹ Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 № 2136-VIII <<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001710-18>> дата звернення 01.12.2018.

ний Суд України – отримує від держави повноваження на здійснення правосуддя у сфері винятково конституційно-правових відносин¹. Автор, вживаючи термін «конституційна юрисдикція», також зазначає, що законодавець передбачає здійснення судового конституційного контролю, маючи на увазі компетенцію Конституційного Суду України та коло його повноважень у сфері правосуддя².

Схожу позицію займає і А. О. Селіванов, який слушно зауважує, що юрисдикція Конституційного Суду – це надане Конституцією право єдиному органу правосуддя, наділеному винятковими повноваженнями, встановлювати конституційність актів та дій центральних органів влади, досліджувати через виявлення змісту конституційних норм, положень, конституційно-правових явищ (здійснювати тлумачення) та забезпечувати охорону Конституції, вирішуючи спірні правовідносини, які виникають у практичній діяльності суб'єктів права³.

Водночас А. В. Грабильніков небезпідставно зазначає, що під конституційною юрисдикцією розуміють, зокрема, компетенцію відповідного органу щодо здійснення конституційного контролю, сукупність його повноважень у вирішенні правових спорів, які йому підвідомчі за Конституцією України. Вона є різновидом спеціальної судової юрисдикції (в Україні, як відомо, спеціальною є також адміністративна та господарська юрисдикції)⁴.

Підтримуємо позиції зазначених авторів і теж вважаємо, що конституційна юрисдикція перш за все визначається особливостями національного законодавства на рівні основного закону кра-

їни – конституції, пакту та ін. Однак, застосовуючи тлумачення поняття «конституційна юрисдикція», правильним буде спиратися не лише на її фактичний зміст, а і на час і правову дійсність, у якій така юрисдикція існує.

Крім того, при розкритті поняття «конституційна юрисдикція» буде слушною думка Н. В. Вітрука щодо того, що конституційний суд є органом судової влади і посідає особливе місце в судовій системі держави, яке визначається не ієрархічною підпорядкованістю йому інших видів судів, а його компетенцією, характером діяльності, що істотно впливає на правотворчість і правозастосування.⁵ Підтримуємо окреслену вище позицію автора та вважаємо, що хоча КСУ як єдиний орган конституційної юстиції в Україні не входить до загальної системи судів України, однак він є судом у розумінні чинного законодавства України.

Слід звернути увагу і на підхід К. А. Половченка, який убачав в належності органів конституційного контролю до судової гілки влади той позитивний фактор, що забезпечує її самостійність і незалежність, та водночас діалектично гарантує незалежність конституційного суду.⁶

Ураховуючи вище зазначене, можемо частково погодитися з позиціями науковців і визначити, що конституційна юрисдикція як елемент національного механізму забезпечення прав учасників кримінального провадження – це юридичні повноваження органу конституційної юстиції, які реалізуються з метою охорони, захисту та відновлення прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження.

¹ М. Тесленко, *Судебный конституционный контроль в Украине* (Київ, Ін-т государства и права им. В. М. Корецького НАН України, 2001) 68.

² М. Тесленко, *Судебный конституционный контроль в Украине* (Київ, Ін-т государства и права им. В. М. Корецького НАН України, 2001) 47.

³ А. Селіванов, 'Конституційне правосуддя і конституційна юрисдикція в Україні (доктринальне визначення)' (2010) 6 *Право України* 36.

⁴ А. Грабильніков, 'Конституційна юстиція в Україні: до визначення поняття' (2016) 1 *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції* 5.

⁵ Н. Вітрук, *Конституционное правосудие. Судебно-конституционное право и процесс* (Москва, Норма ИНФРА-М 2012) 170.

⁶ К. Половченко, *Конституционная юстиция в России и Украине (сравнительно-правовой анализ)* (дисс. ... канд. юрид. наук, Москва 2003) 55.

Варто зауважити, що поняття конституційної юрисдикції і конституційної юстиції тісно пов'язанні одне з одним. Так, визначаючи конституційну юрисдикцію органу конституційної юстиції, говоримо про її внутрішній зміст, а визначаючи орган конституційної юстиції конституційної юрисдикції, формулюємо її зовнішній прояв. Саме тому важливим при здійсненні наукового аналізу місця та ролі КСУ у механізмі забезпечення прав учасників кримінальних проваджень є формулювання поняття «конституційна юстиція».

Так, на думку В. Е. Теліпко, конституційна юстиція – це система органів конституційної юрисдикції, які уповноважені законом здійснювати конституційний контроль за діяльністю органів державної влади шляхом вирішення в спеціальному процесуально-правовому порядку справ щодо відповідності їх рішень, дій та бездіяльності вимогам конституційно-правових норм, а також розв'язання публічно-правових спорів, що виникають у зв'язку з цими рішеннями, діями та бездіяльністю між органами публічної влади, фізичними і юридичними особами¹. Погоджуємося з наведеними позиціями, однак, на наше переконання, такого визначення недостатньо для повноцінного розуміння терміна «конституційна юстиція».

На противагу зазначеному А. В. Грабильніков розкриває поняття «конституційна юстиція» як багатоаспектне конституційно-правове явище і, аналізуючи таке поняття з різних позицій, доходить висновку, що конституційна юстиція – це система спеціальних судових та несудових (квазісудових) органів, уповноважених законом здійснювати конституційний контроль у межах конституційної юрисдикції у формі передбаченого Конституцією України конституційного правосуддя шляхом здійснення конституційного судочинства – вирішен-

ня в спеціальному процесуально-правовому порядку справ щодо відповідності їх рішень, дій та бездіяльності вимогам конституційно-правових норм². Безумовно тлумачення терміна «конституційна юстиція», розроблене А. В. Грабильніковим, на нашу думку, видається більш об'єктивним і виправданим. Однак вважаємо за необхідне зазначити, що, визначаючи конституційну юстицію в Україні, не доцільно говорити про систему спеціальних судових та несудових органів, оскільки єдиним органом конституційної юстиції в Україні є КСУ.

Отже, дослідивши наукові підходи та здійснивши аналіз положень чинного національного законодавства, вважаємо, що під поняттям «конституційна юстиція» слід розуміти державний орган, який забезпечує функціонування конституційної юрисдикції в спосіб, передбачений законом. Таким чином, вважаємо, що конституційна юстиція є зовнішньою формою конституційної юрисдикції, така форма покликана забезпечувати незалежність і ефективність конституційної юрисдикції у виконанні нею своїх завдань.

Досліджуючи місце та роль КСУ у національному механізмі забезпечення прав учасників кримінальних проваджень, неможливо залишити поза увагою питання щодо завдань, які реалізує Конституційний Суд з метою забезпечення прав людини, в тому числі учасників кримінального провадження.

Позиції науковців і практиків щодо визначення завдань, які повинні ставитися перед конституційною юрисдикцією, дуже різноманітні. Вважаємо за доцільне систематизувати позиції авторів у три групи.

Так, до першої групи відносимо ті позиції, згідно з якими завдання конституційної юстиції зводяться до виконання безпосередніх функцій і обов'язків, покладених на неї законом. Наприклад,

¹ В Теліпко, *Конституційне та конституційно-процесуальне право України* (Київ, Центр учбової літератури 2009) 528.

² А Грабильніков, 'Конституційна юстиція в Україні: до визначення поняття' (2016) 1 *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції* 7.

А. В. Грабильніков зазначає, що призначення конституційної юстиції – здійснення конституційного контролю з метою забезпечення верховенства і прямої дії Конституції, обмеження влади, захисту прав і свобод особистості. Здійснюваний у формі правосуддя конституційний контроль виступає як самостійний, спеціальний вид контрольної діяльності держави, основний елемент правового захисту Конституції¹. Схожої позиції дотримується Т. С. Мартянова, яка зауважує, що ключова прерогатива конституційної юстиції у всіх без винятку країнах – це вирішення питання конституційності законів та інших нормативно – правових актів².

Однак, на наш погляд, визначаючи завдання конституційної юстиції, більш ефективним було б розглядати призначення конституційної юстиції, не тільки враховуючи її безпосередні функції, але і роль конституційної юстиції в соціополітичних процесах у країні загалом.

Друга група науковців визначає роль конституційної юстиції через її соціальний, юридичний і політичний вплив одночасно. До цієї групи відносимо Д. М. Сергеева, який зазначає, що влада є сферою функціонування конституційного суду, тому що цей орган, будучи вбудованим в систему публічної влади, протистоїть їй і здійснює на неї вплив³. На думку науковця, специфікою суспільної ролі конституційного суду є те, що в ній неможливо виділити ні суто юридичні, ні суто політичні функції, саме тому, визначаючи його роль, слід виходити з тези про єдиний політико-юридичний характер функцій органу конституційного правосуддя⁴.

Професор Б. С. Ебзеев вважає, що в системі поділу влади призначення

органу конституційного правосуддя є ствердження його як самостійної політичної сили. Конституційний суд здійснює правосуддя не над громадянами, а над владою. Вчений зазначає: «Питання швидше полягає в тому, що називати політикою. Де є влада, де є держава, там і політика. Наприклад, я стверджую: держава не забезпечує виплату пенсій своїм громадянам. Це політика чи ні? В Конституції це називається соціальною політикою держави. Чи може Конституційний Суд в неї якимось чином втручатися? Напевно, не тільки може, а й повинен, якщо подивитися на ситуацію з погляду прав громадян, які тут порушуються владою»⁵. Повністю погоджуємося з Б. С. Ебзеевим в тому, що роль конституційного суду полягає у поєднанні його процесуальних функцій і суспільно-політичної значущості як органу державної влади, діяльність якого, в першу чергу, покликана забезпечувати права, свободи і інтереси людини державою.

На нашу думку, існує і третя група авторів, яка вбачає у конституційній юстиції лише політичний орган, який своїм впливом формує правову дійсність держави. Яскравим прикладом такої позиції є французький учений Д. Руссо, який зазначив наступне: в дотриманні конституційного балансу орган судового конституційного контролю відповідає за належну охорону повноважень органів публічної влади, здійснює контроль над розподілом повноважень між установами в державі, контролює виборчий процес. Відносно захисту прав і свобод конституційний суд здійснює контроль, забезпечення рівноваги соціальної та ринкової економіки суспільства, тобто плюралістичної демократії. Суд бере до уваги особливості конкретних ви-

¹ А Грабильніков, 'Конституційна юстиція в Україні: до визначення поняття' (2016) 1 *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції* 3.

² Т Мартянова, 'Конституційний Суд у системі органів конституційного контролю: порівняльно-правові аспекти діяльності' (2015) 6 *Порівняльно-аналітичне право* 60.

³ Д Сергеев, 'Конституционное правосудие в России: политико-правовое исследование' (дисс. ... канд. полит. наук, Москва 2005) 19.

⁴ Д Сергеев 'Конституционное правосудие в России: политико-правовое исследование' (дисс. ... канд. полит. наук, Москва 2005) 44.

⁵ Інтерв'ю с судьей Конституционного Суда Б. С. Эбзеевым № 2 (19) (К., КПВО 1997) 50.

падків і тенденцію суспільного розвитку. Що стосується ролі конституційної юстиції як інноватора, то своєю судовою практикою суди здійснюють благотворний вплив на традиційні практики в юриспруденції¹.

На нашу думку, усі з зазначених позицій мають право на існування при визначенні завдання конституційної юстиції, яка є інститутом держави, що виконує дуже важливу і складну роль. При цьому варто враховувати, що судді конституційної юстиції повинні при виконанні своїх функцій спиратися не лише на норми законів, оскільки правові ідеї, дух Конституції і умови прийняття відповідних рішень є не менш важливими факторами при постановленні суддями конституційної юстиції своїх рішень. Беручи це до уваги, погоджуємося з науковцями, які вбачають поєднання юридичних, політичних і суспільних засад у діяльності конституційної юсти-

ції. Вважаємо, що завданням Конституційного Суду як органу конституційної юстиції є функціонування конституційної юрисдикції, діяльність якої полягає у здійсненні конституційного контролю, вирішенні правових спорів, які стосуються конституційних правовідносин, і здійсненні впливу на правову дійсність у державі в межах повноважень, що надані конституційній юстиції законом.

Підсумовуючи, варто зауважити, що Конституційний Суд України посідає особливе місце як орган конституційної юрисдикції та відіграє важливу роль у національному механізмі забезпеченні прав учасників кримінального провадження, адже у процесі реалізації своїх повноважень КСУ виступає гарантом конституційної законності та верховенства права в державі, забезпечуючи при цьому дотримання прав і свобод людини та громадянина, в тому числі й учасників кримінального провадження.

REFERENCE LIST

LIST OF LEGAL DOCUMENTS

1. Pro Konstitutsiyniy Sud Ukraïni: Zakon Ukraïni vid 13.07.2017 № 2136-VIII [On the Constitutional Court of Ukraine: Law of Ukraine dated July 13, 2017 No. 2136-VIII] <<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001710-18>> data zvernennya 26.11.2018 (in Ukrainian).

BIBLIOGRAPHY

AUTHORED BOOKS

2. Teslenko M, *Sudebniyiy konstitutsionniy kontrol v Ukraine* [Judicial Constitutional Control in Ukraine] (In-t gosudarstva i prava im. V.M. Koretskogo NAN Ukrainyi 2001) 343 (in Ukrainian).
3. Vitruk N, *Konstitutsionnoe pravosudie. Sudebno-konstitutsionnoe pravo i protsess* [Constitutional justice. Forensic and constitutional right and process] (Moskva: Norma: INFRA-M, 2012) 592 (in Russian).
4. Telipko V, *Konstitutsiynye ta konstitutsiyno-protseusualne pravo Ukraïni* [Constitutional and Constitutional and Procedural Law of Ukraine] (TSentr uchbovoi literaturi 2009) 568 (in Ukrainian).
5. Rousseau D, *La justice constitutionnelle en Europe* [D Rousseau Constitutional Justice in Europe] (Montchrestien 1998) 160 (in French).

DISSERTATION

6. Polovchenko K, 'Konstitutsionnaya yustitsiya v Rossii i Ukraine (sravnitelno-pravovoy analiz)' [Constitutional justice in Russia and Ukraine (comparative legal analysis)] (Moskva, diss. ... kand. jurid. nauk 2003) (in Russian).
7. Sergeev D, 'Konstitutsionnoe pravosudie v Rossii: politiko-pravovoe issledovanie' [Constitutional justice in Russia: political and legal research] (Moskva, diss. ... kand. polit. nauk, 2005) (in Russian).

ARTICLES

8. 'Intervyu s sudey Konstitutsionnogo Suda B.S. Ebzeevim' [Interview with the judge of the Constitutional Court B. S. Ebzeev] (K., KPVO 2 (19) 1997) 48–52 (in Russian).

¹ D Rousseau, *La justice constitutionnelle en Europe* (Montchrestien 1998) 113–155.

9. Selivanov A, 'Konstitutsiyne pravosuddya i konstitutsiyna yurisdiktsiya v Ukraïni (doktrinalne viznachennya)' [Constitutional Justice and Constitutional Jurisdiction in Ukraine (doctrinal definition)] (2010) 6 Pravo Ukraïni 34–44 (in Ukrainian).

10. Grabilnikov A, 'Konstitutsiyna yustitsiya v Ukraïni: do viznachennya ponyattya' [Constitutional Justice in Ukraine: To Define the Concept] (2016) 1 Aktualni problemi vitchiznyanoi yurisprudentsii 3–7 (in Ukrainian).

11. Martyanova T, 'Konstitutsiynyi Sud u sistemi organiv konstitutsiyynogo kontrolyu: porivnyalno-pravovi aspekti diyalnosti' [Court in the system of bodies of constitutional control: comparative legal aspects of activity] (2015) Porivnyalno-analichne pravo 59–62 (in Ukrainian).

Ivanov M. The constitutional court of Ukraine as an element of national mechanism for provision of criminal proceedings.

The Constitutional Court of Ukraine has a special place in the system of judicial system and in the national mechanism of ensuring the rights of criminal proceedings participants» and therefore has always been and remains the subject of lively scientific discussions among scholars and practitioners, that determines the relevance of this scientific research.

The purpose of this research is a scientific analysis of the place and the role of the CCU in the national mechanism of ensuring the rights of participants in criminal proceedings, the definition of the correlation between the concepts of «constitutional jurisdiction» and «constitutional justice», the establishment of the main tasks implemented by the Constitutional Court in order to ensure the rights and freedoms of a man and a citizen, as participants of the criminal proceedings.

The article defines the relation between concepts «constitutional jurisdiction» and «constitutional justice» and justifies that constitutional justice is an external form of constitutional jurisdiction, which is intended to ensure the independence and efficiency of constitutional jurisdiction in the performance of its tasks.

Taking into account the reform processes that take place in Ukraine, including the introduction of a constitutional complaint institute, which is a direct manifestation of the functions of ensuring the rights of participants in criminal proceedings, there is an urgent need for a comprehensive scientific study of the Constitutional Court of Ukraine as an element of a national mechanism for ensuring the rights of participants in criminal proceedings.

The research analyzes the scientific approaches to the tasks implemented by the Constitutional Court in order to ensure human rights, including those involved in criminal proceedings. The author has proved that the task of the Constitutional Court as a body of constitutional justice is the functioning of constitutional jurisdiction, whose activity consists in the implementation of constitutional control, the resolution of legal disputes relating to constitutional legal relations, and the exercise of influence on the legal reality in the state within the powers that constitutionality justice is provided by law.

Key words: *The Constitutional Court of Ukraine, constitutional jurisdiction, constitutional justice, national mechanism of ensuring human rights, ensuring rights of participants in criminal proceedings.*

Стаття надійшла до редакції журналу 29.11.2018.